

247616

การประณามคำทรมานในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

ศิริสวัสดิ์ ภควิธรนันท์

วิทยานิพนธ์เสนอปณิธานวิธานาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2554

ฉบับนี้พิมพ์โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น

600252150

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247616

การประสมคำนามในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

ศิริวัสรุ์ กาวิละนันท์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ตุลาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประสมค่านามใน
ศิลาจารึกสมัยสุโขทัย” ของ ศิระวัสน์ กาวิละนันท์ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....
.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ นท. วัฒนชัย ห่มนึ่ง)

.....
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัษฎลี สิงห์น้อย)

.....
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์)

.....
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พูนพงษ์ งามเกษม)

.....
.....กรรมการ
(ดร.ดิษยา ศุภราชโยธิน)

อนุมัติ

.....
.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๖ ตุลาคม 2554

ประกาศคุณูปการ

ด้วยความสนใจในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยเป็นเบื้องต้น คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจาก
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาและอุทิศถวายแด่บูรพกษัตริย์แห่ง “รัฐสุโขทัย” ทุกพระองค์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เป็นอย่างดีภาคภูมิใจเพราะความเมตตาและความปรารถนาดี
จาก รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ชี้แนะแนว
ทางการทำวิจัยด้วยความปรานี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัทธรา จิรนนทนาภรณ์ ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ น.ท.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง ประธานคณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์
ดร.ดิษยา ศุภราชโยธิน กรรมการผู้ทรงวุฒิที่ได้สละเวลามาเป็นกรรมการสอบ และที่ขาดไม่ได้
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พูนพงษ์ งามเกษม ผู้เป็นทั้ง “ครูที่ดี” ของ “ศิษย์”
ที่เปิดโลกทัศน์ทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย และทั้งเป็น “คนบด” ในหัวใจของ “ลูกน้อง” ตั้งแต่
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กระทั่งคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

กราบขอบคุณ อาจารย์อรทัย ชินอัครพงศ์ อาจารย์ผู้ทิ้งเพียรให้กำลังใจเสมอมา และ
ยังกรุณาตรวจทานบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้แก่ผู้วิจัย กราบขอบพระคุณ อาจารย์พนมพร
พินิจชอบ และอาจารย์ผกายวรรณ วาทีรอยุธยา อาจารย์ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียน
บุญวาทย์วิทยาลัย ลำปาง ผู้ประสาทความรู้วิชาภาษาไทยอันเป็นรากฐาน

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี วัฒนชัยยิ่งเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียน
มัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ให้กำลังใจเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ อาจารย์วิวิธรรษา
ภาวะไพบุลย์ ที่ได้ให้คำแนะนำการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และ รองศาสตราจารย์กิติมา
ศชนะวิน และอาจารย์วันทกกาญจน์ เล็กกระจำว่ ที่ได้กรุณามาร่วมให้กำลังใจผู้วิจัยในการสอบ
วิทยานิพนธ์ และที่ขาดไม่ได้ผู้ที่ยื่นเคียงข้างผู้วิจัยเสมอมาแม้มากบ้างน้อยบ้าง

เหนือสิ่งอื่นใด กราบขอบพระคุณ คุณพ่อไตรรัตน์ คุณแม่พรสวรรค์ คุณป้าพคุณ คุณย่า
ศรีม่าย กาวิละนันท์ และคุณยายสุวรรณ มีเดช ที่เป็นเบื้องหลังความสำเร็จและสนับสนุน
การศึกษามาโดยตลอด อีกทั้ง ผู้วิจัยขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่สนับสนุน
ทุนการศึกษาเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์

ศิระวัตรฐ์ กาวิละนันท์

ชื่อเรื่อง	การประสมคำนามในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย
ผู้วิจัย	ศิระวัตรฐ์ กาวิละนันท์
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา จิระนันท์พนารณ
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย รองศาสตราจารย์ พูนพงษ์ งามเกษม
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554
คำสำคัญ	คำนามประสม โครงสร้าง วากยสัมพันธ์ อรรถสัมพันธ์

บทคัดย่อ

247616

งานวิจัยเล่มนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง วากยสัมพันธ์ และอรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นหลักฐานทางภาษาที่เก่าแก่ที่สุดของชนชาติไทย ประกอบด้วยศิลาจารึก จำนวน 104 หลัก โดยศิลาจารึกที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากฐานข้อมูลของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเรื่องคำนามประสม ของ อัญชลี สิงห์น้อย (2548) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษาปรากฏว่าคำนามประสมชนิดนาม-นาม มีจำนวนมากที่สุดถึง ร้อยละ 87.57 ของคำนามประสมทั้งหมดที่พบในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ทั้งโครงสร้างคำนามประสมชนิดนาม-นาม แบบมูลฐานและโครงสร้างคำนามประสมแบบซับซ้อน ซึ่งทั้ง 2 ชนิด นั้น ประกอบด้วยคำนามล้วน คำนามกับคำบุพบท และคำนามกับคำลักษณนาม ส่วนคำนามประสมแบบซับซ้อน พบดังนี้ คำนามประสมที่ซับซ้อน 2 ชั้น ซับซ้อน 3 ชั้น ซับซ้อน 4 ชั้น ซับซ้อน 5 ชั้น และซับซ้อน 7 ชั้นด้วยกัน ส่วน เรื่องวากยสัมพันธ์ พบใน 2 ลักษณะ คือ คำนามประสมแบบมี และ คำนามประสมแบบกึ่งมี ไวยากรณ์ อรรถสัมพันธ์ พบว่า คำนามประสมที่มีอรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมแบบมีไวยากรณ์ เป็นแบบ 1) คำจำกลุ่ม-ลูกกลุ่ม 2) รูปร่าง-วัตถุ 3) ส่วนประกอบ-ทั้งส่วน 4) สิ่งประดิษฐ์-วัสดุ 5) สรรพสิ่ง-แหล่ง 6) วัตถุ-จุดประสงค์ 7) สิ่งถือครอง-เจ้าของ 8) วัตถุ-สิ่งเปรียบ 9) ผู้ชำนาญ-สิ่งที่ชำนาญ 10) คน-เพศ/อายุ 11) คำเรียกญาติ-สรรพสิ่ง 12) ตัวเลข-ตัวเลข และ 13) ตัวเลข-วัตถุ ส่วนอรรถสัมพันธ์ของคำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์มีความสัมพันธ์ ดังนี้ คำนามประสมที่หน่วยสมาชิกแสดงความหมายทั้งในลักษณะเหมือนหรือคล้าย คำนามประสมที่หน่วยสมาชิกแสดงความหมายตรงกันข้ามกัน คำนามประสมที่หน่วยสมาชิกแสดงความหมายเป็นของคู่กัน และ คำนามประสมที่หน่วยสมาชิกแสดงความหมายแสดงสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้ ยังพบ คำนาม

247616

ประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค ร้อยละ 12.43 ปรากฏดังนี้ โครงสร้างแบบมูลฐานมี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบนาม-กริยา รูปแบบนาม-กริยา-นาม และ รูปแบบกริยา-นาม ส่วนโครงสร้างคำนาม ประสมแบบซับซ้อนมีขีดชั้นของความซับซ้อน 2 ชั้น ประกอบด้วยคำนามเป็นหน่วยสมาชิก 3 คำ และ วากยสัมพันธ์พบว่าปรากฏ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบประธาน-กริยา และ รูปแบบกรรม-กริยา

Title	NOUN COMPOUNDING IN SUKHOTHAI STONE INSCRIPTIONS
Author	Siravast Kavilanan
Advisor	Associate Professor Supatra Jirananthanaporn, Ph.D.
Co - Advisor	Associate Professor Unchalee Singnoi, Ph.D. Associate Professor Poonpong Ngamkasem.
Academic Paper	Thesis M.A. in Thai Language, Naresuan University, 2011
Keywords	Noun compounding , Structure, Syntax, Semantic relationship

ABSTRACT

247616

The purpose of this study was to analyze the Thai compound words in Sukhothai period. The analysis consists of three main items: structure, syntax and semantic relationships. The data were collected from 104 Sukhothai Stone Inscription derived from the database of Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre. The analysis is based on Thai Compound word Theory of Unchalee Singnoi (2005).

The result shows that Noun-Noun (N-N) construction was mostly found about 89.54% N-N construction can be divided into 2 types; Based N-N and Complex N-N. Both types can be consisted of noun-noun, noun-preposition and noun-classifier. About the Complex compound nouns, they can be complicated into 2 layers 3 layers 4 layers 5 layers and 7 layers. However; there are 2 types of compound nouns considering from their syntax, those are Syntactic noun compounds and Semi-syntactic noun compounds. In the semantic relationship, the syntactic noun compounds will be formed by varieties of noun categories such as 1) Superordinate-subordinate, 2) Shape-object, 3) Part-whole, 4) Artifact-material, 5) Item-location, 6) Object-purpose, 7) Possessed-possessor, 8) Object-compared, 9) Expert-experting, 10) Person-gender/age, 11) Kin-item-item, 12) Number-number and 13) Number-item. In the semantic relationship of semi-syntactic noun compounds, there are several kinds of relation between each constituent. For example, they are synonyms, antonyms, superordination or hyponyms. In addition, syntactic noun compounds were found about 10.46 % of the overall compound nouns. For structural analysis, there are three structural forms of compound nouns: noun-verb,

247616

noun-verb-noun and verb-noun. For Complex compound noun structure will be complicated 2 layers and be consisted of 3 nouns. Finally, syntactic analysis was found that there are two forms of syntax, those are S-V and O-V.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำและคำนามประสม.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำและคำนามประสมสมัย สุโขทัย	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำ.....	20
3 ผลการวิเคราะห์คำนามประสมชนิดนาม-นามในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย	26
คำนามประสมชนิดนาม-นามแบบมูลฐาน.....	26
คำนามประสมซับซ้อนชนิดนาม-นาม	72
4 ผลการวิเคราะห์คำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค	106
โครงสร้างคำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยคแบบมูลฐาน	106
วากยสัมพันธ์ของคำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยค	111
โครงสร้างคำนามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยคแบบซับซ้อน	115

สารบัญ (ต่อ)

5 บทสรุป.....	118
สรุปผลการวิจัย	118
อภิปรายผลการวิจัย	120
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	129
ประวัติผู้วิจัย.....	294

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	แสดงแผนภูมิค่านามประสมชนิดนาม-นามในสมัยสุโขทัย	105
2	แสดงแผนภูมิค่านามประสมชนิดแสดงไวยากรณ์ประโยคในสมัยสุโขทัย	117